Riktlinjer för betalningsansvar inom tolkverksamhet

SJUKVÅRDSREGION Mellansverige

Upprättare:
Anette Sandberg, enhetschef Region Sörmland
Ulla Lindström, enhetschef Region Örebro län
Therese Lindström, verksamhetschef, Region Uppsala

Datum 20220330

Version 1

Sjukvårdsregionala programområde Rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin.
Arbetsgrupp teckenspråk-/skrivtolkning

Innehållsförteckning

1. Bakgrund 2
2. Översiktlig beskrivning (syftet med dokumentet) 2
3. Konventioner, lagar och bestämmelser som beskriver det allmännas ansvar. 3
4. Områden och beskrivning av betalningsansvar för tolktjänster....3
4.1 Tolktjänst i vardagliga situationer....3
4:2 Myndighet och rättsväsende 4
4.3 Utbildning och skolverksamhet 4
4.4 Arbetsliv 4
4.5 Arrangörer och övrig verksamhet....4
5. Distanstolkning och förmedlingstjänst av Bildtelefoni.net 4
6. Viktiga underlagsuppgifter för beställning av tolkuppdrag....5
7. Referenser 6
8. Dokumentinformation 6

1. Bakgrund

Regionen ska enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017:30 kap.8 7§)[1] erbjuda tolktjänst för vardagstolkning till målgruppen- barndomsdöva, personer med dövblindhet, vuxendöva och hörselskadade som är bosatta inom regionen, eller stadigvarande vistas där. I respektive Region är det Tolkcentralen/Tolkenheten som har ansvaret för att utföra uppdraget.

Vardagstolkning omfattar tolktjänst i olika situationer i vardagslivet och tjänsten är kostnadsfri för målgruppen. Regionerna har betalningsansvaret för vardagstolkning om ingen annan lagstiftning, författning eller princip säger något annat.

Vardagstolkning kan innebära besök inom hälso- och sjukvård, aktiviteter på fritiden och i sociala sammanhang. Inom arbetslivet kan det t ex. innebära grundläggande tolktjänster såsom information, introduktion, medarbetarsamtal och fackliga möten.
Andra arbetsplatsrelaterade tolkuppdrag, till exempel fortbildning inom ett företag eller då arbetstagaren ska utföra sitt arbete, är arbetsgivarens och/eller Arbetsförmedlingens ansvar.
Vardagstolkning innefattar även besök och ärenden vid olika myndigheter[2].

Huvudinriktningen för regionens tolkverksamhet är att bidra till individens möjligheter till delaktighet i samhället, genom att personer i behov av tolk ska få sina grundläggande behov av vardagstolkning tillgodosedd.

2. Översiktlig beskrivning (syftet med dokumentet)

Riktlinjer för betalningsansvar inom tolkverksamhet syftar till att beskriva och tydliggöra betalningsansvar, samt likrikta bedömning av betalningsansvar för tolktjänster inom Hälso- och sjukvårdsregion Mellansverige.

Regeringen har tillsatt en utredning ”Förstärkt tolktjänst för jämlikhet och delaktighet”, Dir. 2020:79. Utredningen ska bland annat ta fram handlingsplan för den långsiktiga utvecklingen av tolktjänsten samt lämna nödvändiga författningsförslag. Bakgrunden till utredningen är bland annat tolkverksamhetens önskan om att skapa ett tydligare regelverk för tolkverksamheten framför allt gällande betalningsansvar för olika typer av tolktjänster.
I avvaktan på utfallet av ovan nämnda utredning tillämpas riktlinjer för betalningsansvar inom tolkverksamhet.

Riktlinjen ska vara ett stöd för administrativ personal (samordning) som tar emot och bedömer tolkuppdrag vid regionernas tolkcentraler/tolkenheter.

[1] Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)
[2] Proposition. 1992/93:159.

Kvalitet gällande vid utskriftstillfället. Kvalitet garanteras endast i elektronisk version.

Betalningsansvaret bedöms och meddelas beställaren i samband med beställning. I de fall tolktjänsten ska bekostas av annan part faktureras tolkuppdraget enligt respektive regions taxa. Beställande part med betalningsansvar kan också välja att anlita tolkbolag för tolktjänsten eller anställa tolkar för att tillgodose sitt tolkbehov.

Riktlinjen kan också vara ett stöd för de som beställer tolktjänster vid regionernas tolkcentraler/tolkenheter samt ansvariga vid myndigheter och inrättningar som har behov av tolktjänst för sin verksamhet.

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

3. Konventioner, lagar och bestämmelser som beskriver det allmännas ansvar.

- FN:s konvention om mänskliga rättigheter och konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Konvention om barnets rättigheter enligt Svensk lag 2018:1197.
- Principen om allas lika värde
- Svensk lagstiftning mot diskriminering
- Förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av funktionshinderspolitiken
- Språklagen
- Ansvars och finansieringsprincipen
-

4. Områden och beskrivning av betalningsansvar för tolktjänster.

Tolkverksamheterna i Hälso- och sjukvårdsregion Mellansverige deltar i nationell samverkan inom Tolkcentralernas arbetsledarförening (TALFÖR) där bland annat betalningsansvar inom tolktjänsten behandlas. En arbetsgrupp ansvarar för att ta emot och bedöma och utreda betalningsansvar. Arbetsgruppens material ligger till grund för bedömning i nedanstående exempel. Uppdrag som innebär tolkservice utanför Sveriges gränser prövas individuellt, se respektive regions delegationsordning.

4.1 Tolktjänst i vardagliga situationer

Exempelvis besök inom hälso- och sjukvård, aktiviteter på fritiden och i sociala sammanhang. Inom arbetslivet kan det t ex. innebära grundläggande tolktjänster såsom information, introduktion, medarbetarsamtal och fackliga möten.

4:2 Myndighet och rättsväsende

I förvaltningslagen och rättegångsbalken beskrivs myndigheter och rättsväsendets ansvar att använda tolk. Exempelvis handläggning av ärenden, förhör och rättegång.
Fler exempel, se bilaga 1.

4.3 Utbildning och skolverksamhet

I skollagen beskrivs skolväsendets ansvar att anpassa verksamhet utifrån barn och elevers behov.
Fler exempel, se bilaga 2.

4.4 Arbetsliv

Regionen har betalningsansvar för grundläggande tolktjänster inom arbetslivet, det kan till exempel innebära information, introduktion, medarbetarsamtal och fackliga möten.
Arbetsmiljölagstiftning och diskrimineringslagen beskriver arbetsgivarens ansvar att göra anpassningar utifrån arbetstagarens behov. Vid Arbetsförmedlingen finns olika typer av bidrag och stöd arbetsgivaren kan söka.
Arbetsgivaren har ansvar för utökade tolktjänster i arbetet, det kan till exempel innebära tolktjänster då arbetstagaren utför sitt arbete. Arbetsgivaren har också ansvar för tolktjänster vid utbildning inom arbetslivet. För mer information se www.arbetsformedlingen.se
Fler exempel, se bilaga 3

4.5 Arrangörer och övrig verksamhet

Ansvars och finansieringsprincipen, beskriver offentliga verksamheters ansvar att bära kostnader för de åtgärder som utförs för att tillgängliggöra sin verksamhet. Folkbildningen får olika typer av bidrag för att bedriva sin verksamhet, bland annat tillgänglighetsbidrag för att utveckla verksamheten så att den blir tillgänglig för deltagare med funktionsnedsättning.
För mer information se https://www.folkbildningsradet.se//om-studieforbund/statsbidrag/
Fler exempel, se bilaga 4.

Kopiansvar gäller. Sparas ej vid utskriftsdatumet

5. Distanstolkning och förmedlingstjänst av Bildtelefoni.net

Förmedlingstjänsten Bildtelefoni.net möjliggör för personer som använder svenskt teckenspråk och personer som använder svenskt tal att ringa till varandra. Dessutom kan två eller flera personer som befinner sig på samma plats få samtal distanstolkade.

Tjänsten är kostnadsfri och du kan använda den så mycket du vill.

Tjänsten är öppen dygnet runt - året runt!

Distanstolkning innebär att två eller flera personer som befinner sig på samma plats får samtalet tolkat mellan tal och teckenspråk med tolken med på distans. Det kallas distanstolkning. Det som ingår i tjänsten är distanstolkning som inte förbeställs. Sådan distanstolkning motsvarar på många sätt behoven att kunna få samtal tolkade spontant och oplanerat som när man ringer. En distanstolkning påbörjad en vardag mellan 8:00 och 17:00 får pågå i maximalt 60 minuter. Övrig tid får en distanstolkning maximalt pågå i 30 minuter.

Post- och telestyrelsen (PTS), som är ansvarig för tjänsten Bildtelefoni.net, informerar om att tjänsten är en telefonitjänst som möjliggör samtal mellan teckenspråkiga personer och deras motparter mer likvärdigt med hur andra ringer och blir uppringda.

Den distanstolkning som ingår i tjänsten motsvarar behoven att kunna få samtal tolkade spontant och oplanerat som när man ringer. Det framgår av tjänstens webbplats.

Däremot ingår inte distanstolkning som kräver tolkförberedelser i vad Bildtelefoni.net erbjuder. Distanstolkning av möten som har karaktären av att vara planerade möten kräver tolkförberedelser. Kännetecknande för ett planerat möte är att något eller några av nedanstående omständigheter är aktuella:

- att mötet har dagordning och utsedd mötesledare
- att det finns dokumentation som har skickats ut inför mötet
- att uppdraget kräver att tolk är förberedd.

Sådana möten kräver tolkförberedelser för att tolkanvändaren ska få samma förutsättningar som andra mötesdeltagare under mötet.

Denna typ av tolkuppdrag kan även kräva bemanning av två tolkar.

Detta är ingen förändring av vad som ingår i funktionaliteten som ska erbjudas i Bildtelefoni.net. Från den 2 april 2021 kommer distanstolkning som inte ingår i tjänsten att nekas i Bildtelefoni.net.

Distanstolkning som beställs vid regionernas tolkverksamheter tas emot och bedöms och tillsätts på samma sätt som tolk på plats. Riktlinjer för betalningsansvar och Riktlinjer för prioriteringar tillämpas.

Kopia

6. Viktiga underlagsuppgifter för beställning av tolkuppdrag

Vid beställning av tolk är det viktigt att följande uppgifter lämnas in vid beställningstillfället då dessa är underlagsuppgifter både för prioritering och bedömning av betalningsansvar.

- Tolkmetod (teckenspråks-, dövblind- eller vuxendövtolkning).

- Datum och tid samt tidsåtgång.
- Adress där tolkuppdraget skall äga rum (plats, ort, lokal etc.).
- Tolkanvändarens namn och personnummer.
- Typ av tolkuppdrag (läkarbesök, personalmöte etc.).
- Innehåll (vad ska mötet handla om) för att tillsätta tolk med rätt kompetens för tolkuppdraget. Innehållet och uppdragets karaktär är ofta avgörande för att bedöma betalningsansvar för tolkuppdraget.
- Vilka övriga deltagare som tolkningen ska ske emellan, samt antal deltagare totalt.
- Övrig information av vikt (tex. Önskemål, material eller annat underlag att ta del av etc.).

7. Referenser

Regeringens proposition 1992/93:159 Stöd och service till vissa funktionshindrade

SFS 2017:30 Hälso- och sjukvårdslagen. Socialdepartementet, Riksdagen.

Skollagen (2010:800).

Förvaltningslagen (13 § 2017:900).

8. Dokumentinformation

Dokumentet upprättat i samarbete med 7 regioner. Region Gävleborgs representant är Jenny Revahl, Tolksamordnare.

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet